

УДК 339.9

DOI: 10.30857/2786-5398.2024.3.3

Олександр В. Бекетов

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна

ЗАГАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

У сучасному глобалізованому світі міжнародний бізнес стикається з численними ризиками, які можуть суттєво вплинути на фінансову стабільність і успіх підприємств. Ризики можуть виникати внаслідок економічних змін, політичної нестабільності, валютних коливань, природних катастроф, кіберзагроз та інших непередбачуваних обставин. В умовах такої невизначеності, концепція страхування ризиків стає критично важливою для забезпечення стійкості бізнесу та його здатності адаптуватися до змінюваних умов. Саме тому в представленій статті розглянуто сутність ризику та концептуальні засади страхування ризику в міжнародному бізнесі. Метою роботи є визначення загальних концепцій щодо страхування ризику в міжнародному бізнесі, а також визначення особливостей процесу страхування ризику в сучасних умовах цифровізації та трансформаційних змін. Методи, що були використані в роботі: методи аналізу та синтезу; методи дедукції та індукції, метод порівняння, логічний метод, морфологічний метод, графічний метод. Концепція страхування ризиків у міжнародному бізнесі охоплює систему заходів та інструментів, які допомагають компаніям управляти потенційними втратами, забезпечуючи фінансову захист і мінімізуючи можливі негативні наслідки. Страхування ризиків передбачає не лише захист від прямих фінансових втрат, але й сприяє стратегічному плануванню, підвищує впевненість у бізнесі та покращує конкурентоспроможність. Основні складові концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі включають: оцінку ризику, стратегії управління ризиками, страхові продукти, міжнародні стандарти та норми, аналіз і моніторинг, безпека, інноваційність. Отже, концепція страхування ризиків у міжнародному бізнесі є важливим аспектом стратегічного управління, що дозволяє підприємствам не лише захищати себе від можливих фінансових втрат, але й забезпечувати стійкість та адаптивність у швидко змінюючомуся глобальному середовищі. Впровадження ефективних стратегій страхування ризиків допомагає компаніям впевнено рухатися вперед, знижуючи рівень невизначеності та підвищуючи їх здатність до успішного функціонування на міжнародній арені.

Ключові слова: міжнародні угоди; співробітництво; фінансове регулювання; зовнішньоекономічна діяльність; міжнародний бізнес; безпека; фінансова безпека; фінансові інструменти; фінансова інклюзія; цифрові фінансові інструменти; ризик; страхування ризиків; ризики ведення бізнесу; страхування ризиків у міжнародному бізнесі.

Olexander V. Biekietov

West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

GENERAL CONCEPTS OF RISK INSURANCE IN INTERNATIONAL BUSINESS

In today's globalized world, international business faces numerous risks that can significantly affect the financial stability and success of enterprises. Risks can arise from economic changes, political instability, currency fluctuations, natural disasters, cyber threats and other unforeseen circumstances. In the face of such uncertainty, the concept of risk insurance becomes critical to ensure business resilience and its ability to adapt to changing conditions. That is why the presented article examines the essence of risk and the conceptual principles of risk insurance in international business. The purpose of the work is to determine the general concepts of risk insurance in international business, as well as to determine the features of the risk insurance process in modern conditions of digitalization and transformational changes. Methods used in the

work: methods of analysis and synthesis; methods of deduction and induction, method of comparison, logical method, morphological method, graphic method. The concept of risk insurance in international business encompasses a system of measures and tools that help companies manage potential losses, providing financial protection and minimizing possible negative consequences. Risk insurance not only provides protection against direct financial losses, but also facilitates strategic planning, increases business confidence and improves competitiveness. The main components of the concept of risk insurance in international business include: risk assessment, risk management strategies, insurance products, international standards and norms, analysis and monitoring, security, innovation. Therefore, the concept of risk insurance in international business is an important aspect of strategic management, which allows enterprises not only to protect themselves from possible financial losses, but also to ensure stability and adaptability in a rapidly changing global environment. Implementing effective risk insurance strategies helps companies move forward with confidence, reducing uncertainty and increasing their ability to operate successfully on the international stage.

Keywords: *international agreements; cooperation; financial regulation; foreign economic activity; international business; security; financial security; financial instruments; financial inclusion; digital financial instruments; risk; risk insurance; business risks; risk insurance in international business.*

Постановка проблем. У глобалізованому бізнес-середовищі, яке сьогодні постійно змінюється під впливом економічних, політичних і технологічних факторів, ризики стають невід'ємною частиною будь-якої міжнародної діяльності. Компанії, що працюють на світовій арені, стикаються з численними непередбачуваними обставинами, які можуть вплинути на їхню фінансову стабільність та операційну ефективність. Відтак, концепція страхування ризиків у міжнародному бізнесі набуває критичного значення як інструмент для управління цими ризиками.

Загальні концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі включають систему стратегій та інструментів, спрямованих на захист компаній від фінансових втрат, які можуть виникнути через різноманітні непередбачувані події. Це охоплює не лише захист від прямих фінансових витрат, але й забезпечення стабільності бізнес-процесів і підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Основні концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі включають наступні елементи, що представлено в табл. 1.

Отже, загальні основи концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі є основою для забезпечення стабільності і захисту підприємств від потенційних втрат. Розуміння і застосування цих концепцій дозволяє компаніям ефективно управляти ризиками, покращувати фінансову стійкість і адаптуватися до змінюваних умов глобального ринку. Саме тому представлене дослідження є актуальним та своєчасним.

Аналіз сучасної літератури. Сьогодні в час трансформаційних змін глобального економічного середовища, прискорення глобалізації та становлення цифрової економіки проблематика страхування ризиків в міжнародному бізнесі набуло особливої актуальності. Так проблематикою ведення окремих аспектів міжнародного бізнесу сьогодні знайшло своє відображення у роботах таких вчених та економістів, як: О. Біловодська, О. Десятнюк, О. Іващенко, О. Кириленко, А. Крисоватий, Н. Резнікова, І. Отенко, В. Панченко, О. Приятельчук, О. Птащенко, О. Сохацька, О. Федірко, А. Шлапак, Т. Шталь, О. Юрченко та інших.

Проблематика управління ризиками широко представлена в роботах В. Вітлінського, О. Кнейслер, В. Кравченко, О. Кузьміна, І. Отенко, Н. Образової, В. Панасюк, Н. Спасів, А. Старостіної та інших

Таблиця 1

Елементи концепцій страхування ризиків у міжнародному бізнесі

Елемент	Характеристика
Ідентифікація ризиків	Аналіз можливих ризиків у процесі страхування
Оцінка ризиків	Оцінка фінансових, економічних, політичних, валютних, юридичних і природних ризиків
Розробка стратегій управління ризиками	Вибір найбільш ефективних способів управління ризиками, таких як уникнення, зменшення, передача або прийняття ризиків
Страхові продукти	Розробка і застосування різних видів страхових полісів, які покривають різноманітні аспекти бізнес-діяльності, такі як страхування вантажів, кредитних ризиків, відповідальності, кіберризиків та інших специфічних ризиків, пов'язаних з міжнародною діяльністю
Міжнародні стандарти	Відповідність міжнародним стандартам
Нормативні вимоги	Забезпечення відповідності місцевим і міжнародним нормативним вимогам
Моніторинг	Постійний моніторинг і оцінка ефективності страхових рішень
Інноваційність	Використання новітніх технологій для розробки новітніх страхових продуктів та зменшення впливу ризиків
Технологічність	Використання новітніх технологій для оцінки ризиків, управління даними та захисту інформації

Джерело: складено на основі [1, 3, 7–9, 12, 14].

Через змінність сучасних умов господарювання та трансформаційних змін представлена проблематика тех. Має деякі зміни та набуває окремих особливостей, які потребують дослідження.

Метою представленої роботи є визначення загальних концепцій щодо страхування ризику в міжнародному бізнесі, а також визначення с особливостей процесу страхування ризику в сучасних умовах цифровізації та трансформаційних змін.

Результати дослідження. На теперішній час у глобальному економічному просторі ризик є невід'ємною частиною будь-якої комерційної діяльності, і його значення стає ще більш очевидним у контексті міжнародного бізнесу та трансформації міжнародних економічних відносин. Зі збільшенням глобалізації та інтеграції ринків компанії стикаються з численними ризиками, які можуть мати суттєвий вплив на їхню діяльність і фінансовий стан.

Сутність ризику у сучасному міжнародному бізнесі полягає в тому, що він відображає можливість виникнення непередбачених обставин або подій, які можуть призвести до фінансових або репутаційних втрат. Так ризики можуть мати різну природу і виникати з численних джерел, що створює потребу в їх детальному розумінні та управлінні. Саме тому особливості ризиків представимо в табл. 2.

Таким чином, сутність ризику у міжнародному бізнесі визначається комплексністю і різноманітністю факторів, що впливають на діяльність компаній на глобальному ринку. Зрозуміння цих ризиків і ефективне управління ними є необхідною умовою для забезпечення успішної і стабільної діяльності в умовах міжнародної конкуренції та невизначеності.

Страхування ризиків у міжнародному бізнесі має свої унікальні особливості, які відрізняють його від внутрішнього страхування. Так зазначені в табл. 3 особливості пов'язані

з різноманітністю ризиків, глобальними факторами впливу, регуляторними вимогами та специфікою міжнародних операцій.

Таблиця 2

Особливості ризиків

Особливість	Характеристика
Типологічність ризиків	Ризики у міжнародному бізнесі можуть бути економічними, політичними, валютними, кредитними, юридичними, природними або соціальними
Реакція на зміни	Міжнародний бізнес функціонує в умовах швидко змінюваного середовища, яке включає зміни в економічних умовах, політичних ситуаціях, регуляторних вимогах та соціальних тенденціях
Невизначеність	Невизначеність в міжнародному бізнесі пов'язана з високим рівнем інтеграції ринків і впливом глобальних подій на локальні бізнес-процеси
Інтеграція ринків	Залежність від глобальних постачальників, споживачів та економічних трендів, що збільшує ризик для компаній
Стратегічний інструментарій	Для ефективного управління ризиками використовуються різні стратегії та інструменти, такі як страхування, хеджування, диверсифікація і контрактні механізми
Прогнозування та планування	Прогнозування потенційних ризиків і стратегічне планування допомагають компаніям бути готовими до можливих негативних ситуацій і забезпечують можливість адаптації до змінюваних умов

Джерело: складено автором на основі джерел [2, 4–6, 10, 11, 13].

Таблиця 3

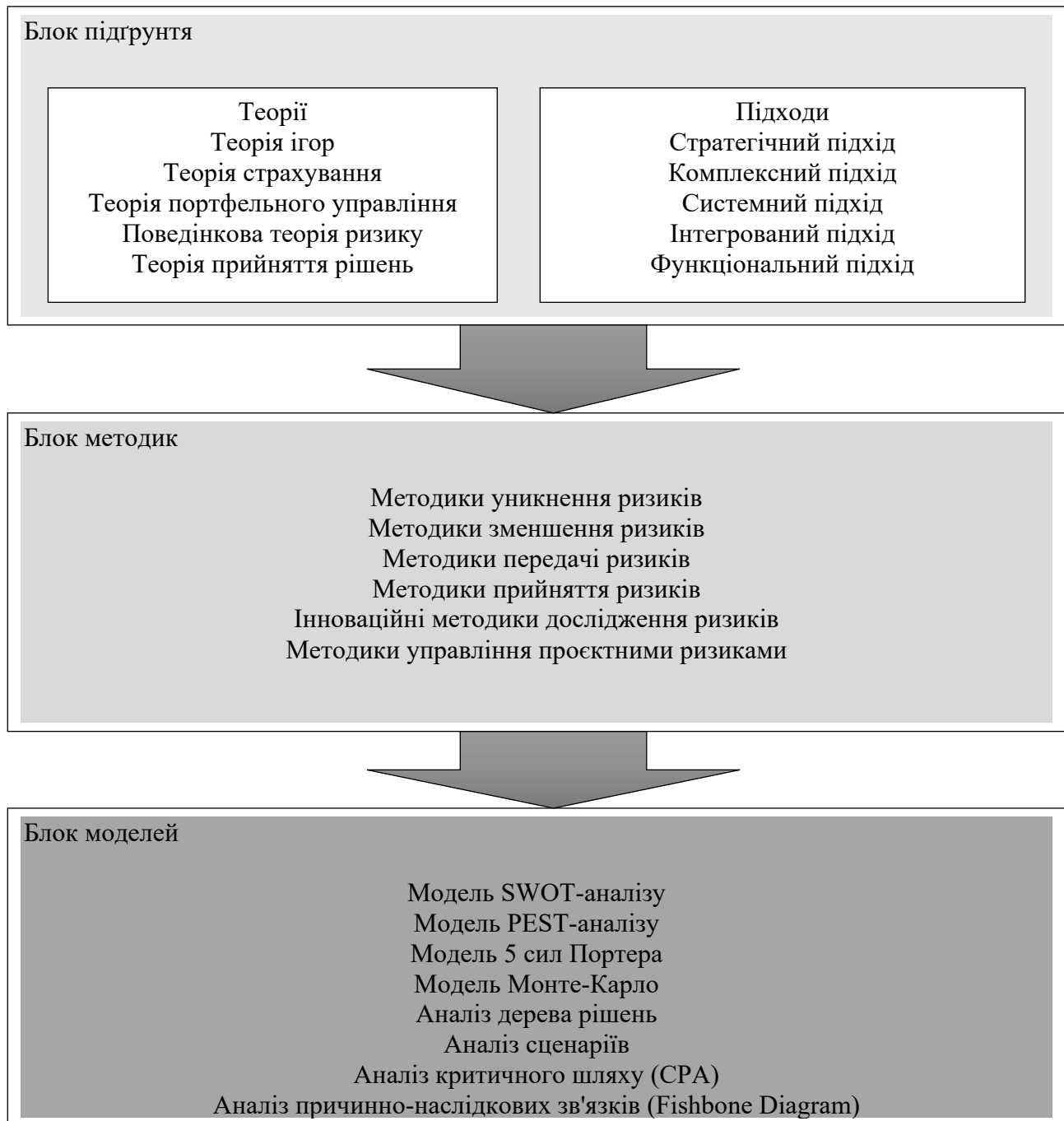
Основні особливості страхування ризиків у міжнародному бізнесі

Особливість	Елементи
Різнманітність і комплексність ризиків	Політичні ризики Економічні ризики Соціальні ризики Технологічні ризики Екологічні ризики
Глобальні фактори впливу	Різнманітність юрисдикцій Валютні ризики Різниця в економічних умовах
Специфіка міжнародних операцій	Транспортні ризики Контрактні ризики Культурні відмінності
Регуляторні вимоги і стандарти	Міжнародні стандарти Локальні регуляції Регуляторний контроль
Використання спеціалізованих страхових продуктів	Політичне страхування Страхування кредитних ризиків Страхування відповідальності Кіберстрахування
Інновації і технології в страхуванні	Автоматизація і цифровізація Блокчейн Великі дані та аналітика

Джерело: авторська систематизація.

Таким чином, страхування ризиків у міжнародному бізнесі має свої унікальні особливості, які потребують спеціалізованих знань і підходів. Ефективне управління ризиками дозволяє компаніям знижувати їх негативний вплив і забезпечувати стабільність і стійкість своєї діяльності на глобальному ринку.

Представлене дає змогу на рис. 1 запропонувати авторське бачення концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі.



Джерело: авторське представлення.

Рис. 1. Концепція страхування ризиків в міжнародному бізнесі

Висновок. Загальні концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі формують фундамент для ефективного управління численними викликами, з якими стикаються компанії на глобальному ринку. У світі, де ризики є невід'ємною частиною комерційної діяльності, розуміння і правильне застосування страхових інструментів є критично важливими для забезпечення фінансової стійкості і конкурентоспроможності бізнесу.

Саме тому, представимо основні тези щодо загальних концепцій страхування ризиків у міжнародному бізнесі включають:

страхування ризиків у міжнародному бізнесі потребує комплексного підходу, що включає ідентифікацію, оцінку і управління різними типами ризиків, що допомагає компаніям не лише захищати свої фінансові інтереси, але й підтримувати стабільність і надійність бізнес-процесів;

глобалізація і швидкі зміни в міжнародному середовищі вимагають від компаній здатності адаптувати свої страхові стратегії до нових викликів і ризиків. Регулярний моніторинг і оновлення страхових рішень є необхідними для підтримання їхньої ефективності;

ринок страхування пропонує широкий спектр продуктів і рішень для покриття різних видів ризиків, від страхування вантажів і кредитних ризиків до кіберзахисту і політичних ризиків. Правильний вибір і комбінування цих інструментів дозволяє максимально ефективно управляти ризиками;

дотримання міжнародних стандартів і регуляторних вимог є важливим аспектом страхування ризиків, що забезпечує відповідність законодавству і допомагає уникнути юридичних та фінансових проблем;

інновації та технологічні досягнення, такі як автоматизація процесів, блокчейн та аналітика великих даних, суттєво підвищують ефективність страхових рішень. Впровадження новітніх технологій допомагає в управлінні ризиками і зниженні витрат;

стратегічне планування і прогнозування потенційних ризиків є важливими для забезпечення стійкості бізнесу, що дозволяє компаніям бути підготовленими до можливих негативних ситуацій і адаптуватися до змінюваних умов.

Таким чином, загальні концепції страхування ризиків у міжнародному бізнесі є основою для забезпечення стабільної та успішної діяльності на глобальному ринку. Вони дозволяють компаніям ефективно управляти фінансовими і операційними ризиками, підвищувати свою конкурентоспроможність і знижувати негативний вплив непередбачених обставин. Правильне застосування страхових стратегій і інструментів є ключовим елементом для досягнення довгострокового успіху в міжнародному бізнес-середовищі.

References

1. Desyatnyuk, O., Krysovatyu, A., Ptashchenko, O., Kyrylenko, O. (2024). Financial Security in the Conditions of Globalization: Strategies and Mechanisms for the Protection of National Interests. *Econ. Aff.*, Vol. 69 (Special Issue), P. 261–268. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1z1.pdf>.
2. Krysovatyu, A., Ptashchenko, O., Kurtsev, O., Arutyunyan, O. (2024). The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development. *Problemy Ekorozwoju/Problems of*

Література

1. Desyatnyuk O., Krysovatyu A., Ptashchenko O., Kyrylenko O. Financial Security in the Conditions of Globalization: Strategies and Mechanisms for the Protection of National Interests. *Econ. Aff.* 2024. Vol. 69 (Special Issue). P. 261–268. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1z1.pdf>.
2. Krysovatyu A., Ptashchenko O., Kurtsev O., Arutyunyan O. The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development. *Problemy*

- Sustainable Development*, No. 1, P. 164–172. URL: <https://ph.pollub.pl/index.php/preko/article/view/5755/4346>.
3. Krysovatyu, A. et al. (2018). The fourth industrial revolution: changing directions of international investment flows: monograph. Ternopil: Yu.V. Osadtsa. 478 p.
4. Bohdan, T. P. (2014). Trendy hlobalnoho finansovoho rynku pid vplyvom borhovykh protsesiv u rozvynytykh krainakh [Global financial market trends under the influence of debt processes in developed countries]. *Finansy Ukrainy = Finances of Ukraine*, № 7, P. 31–48 [in Ukrainian].
5. Butynets, F. F., Zhyhlei, I. V., Parkhomenko, V. M. (2012). Oblik i analiz zovnishnoekonomichnoi diialnosti: navch. posib [Accounting and analysis of foreign economic activity: study guide]. Zhytomir: Ruta. 462 p. [in Ukrainian].
6. Desiatniuk, O., Krysovaty, A., Ptashchenko, O. (2023). Rozvytok finansovoho instrumentarii biznesu v umovakh tsyfrovoi inkluzii [Development of business financial instruments in conditions of digital inclusion]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen = Journal of strategic economic research*, № 6 (17), P. 28–37. URL: <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/2024/03/6-2023-3.pdf> [in Ukrainian].
7. Kleisner, O. V. (2012). Rynok perestrakhuvannia Ukrainy: teoretyko-metodolohichni dominanty formuvannia ta priorityty rozvytku: monohrafiia [Reinsurance market of Ukraine: theoretical and methodological dominants of formation and development priorities: monograph]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 416 p. [in Ukrainian].
8. Kneisler, O. V., Shupa, L. Z. (2018). Medychne strakhuvannia v Ukraini: realii funktsionuvannia ta perspektyvy rozvytku: monohrafiia [Medical insurance in Ukraine: functioning realities and development prospects: monograph]. Ternopil: Osadtsa Yu [in Ukrainian].
9. Kneisler, O., Kvasovskyi, O., Kostetskyi, V. (2024). Kontseptualizatsiia transfertnoho tsinoutvorennia yak multyfunktsionalnoho instrumentu finansovoho menedzhmentu skladno orhanizovanykh ta intehrovanykh pidpriemnytskykh struktur [Conceptualization of transfer pricing as a multifunctional tool of financial management of
- Ekorozwoju/Problems of Sustainable Development*. 2024. No. 1. P. 164–172. URL: <https://ph.pollub.pl/index.php/preko/article/view/5755/4346>.
3. Krysovatyu A. et al. The fourth industrial revolution: changing directions of international investment flows: monograph. Ternopil: Yu.V. Osadtsa, 2018. 478 p.
4. Богдан Т. П. Тренди глобального фінансового ринку під впливом боргових процесів у розвинутих країнах. *Фінанси України*. 2014. № 7. С. 31–48.
5. Бутинець Ф. Ф., Жиглей І. В., Пархоменко В. М. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Житомир: Рута, 2012. 462 с.
6. Десятнюк О., Крисоватий А., Птащенко О. Розвиток фінансового інструментарію бізнесу в умовах цифрової інклюзії. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 6 (17). С. 28–37. URL: <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/2024/03/6-2023-3.pdf>.
7. Клейснер О. В. Ринок перестраховування України: теоретико-методологічні доміанти формування та пріоритети розвитку: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
8. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: Осадца Ю, 2018.
9. Кнейслер О., Квасовський О., Костецький В. Концептуалізація трансфертного ціноутворення як мультифункціонального інструменту фінансового менеджменту складно організованих та інтегрованих підприємницьких структур. *Світ*

- complex organized and integrated business structures]. *Svit finansiv = The world of finance*, № 1 (78), P. 08–26 [in Ukrainian].
10. Panasiuk, V. M., Melnychuk, I. V., Ometsinska, I. Ya. (2024). Oblik ta opodatkovannia v internet-biznesi: perspektivy rozvytku ta vyklyky [Accounting and taxation in Internet business: prospects for development and challenges]. *Biznes Inform = Business Inform*, № 1, P. 258–266. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-258-266> [in Ukrainian].
11. Panasiuk, V., Ptashchenko, O., Klak, O., Trubitsyna, O. (2023). Eksportno-importni operatsii: realii obliku i opodatkovannia v umovakh voiennoho stanu [Export-import operations: realities of accounting and taxation under martial law]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen = Journal of strategic economic research*, № 1 (12), P. 25–34. URL: <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/2023/07/1-2023-3.pdf> [in Ukrainian].
12. Ptashchenko, O., Reznikova, N., Ivashchenko, O. (2023). Mizhnarodni stratehichni aliansy v umovakh tsyfrovyykh transformatsii i rozvytku rynku danykh [International strategic alliances in the context of digital transformations and data market development]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii = European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, No. 2 (12), P. 214–227. DOI: <https://doi.org/10.32750/2023-0218>. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/250> [in Ukrainian].
13. Sviderska, A. V. (2016). Upravlinnia ryzykamy zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryiemstva: dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata ekonomichnykh nauk: spetsialnist 08.00.04 – ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy. (za vydamy diialnosti) [Risk management of the enterprise's foreign economic activity: thesis for obtaining the scientific degree of candidate of economic sciences: specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by types of activity)]. Khmelnytskyi, 2016. 290 s. [in Ukrainian].
14. Sysiuk, S. V. (2015). Otsinka ta strakhuvannia ryzykiv u zovnishnoekonomichnii diialnosti: oblikovy aspekt [Assessment and insurance of risks in foreign economic activity: accounting aspect]. *Visnyk ZhDTU = Bulletin of ZHTU*, № 2 (72), P. 86–90 [in Ukrainian].
- finansiv*. 2024. № 1 (78). С. 08–26.
10. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 258–266. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-258-266>.
11. Панасюк В., Птащенко О., Клак О., Трубіцина О. Експортно-імпортні операції: реалії обліку і оподаткування в умовах воєнного стану. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 1 (12). С. 25–34. URL: <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/2023/07/1-2023-3.pdf>.
12. Птащенко О., Резнікова Н., Іващенко О. Міжнародні стратегічні альянси в умовах цифрових трансформацій і розвитку ринку даних. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2023. № 2 (12). С. 214–227. DOI: <https://doi.org/10.32750/2023-0218>. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/250>.
13. Свідерська А. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами діяльності). Хмельницький, 2016. 290 с.
14. Сісюк С. В. Оцінка та страхування ризиків у зовнішньоекономічній діяльності: обліковий аспект. *Вісник ЖДТУ*. 2015. № 2 (72). С. 86–90.